

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
Egész évre .. 12 K. | Félévre .. 6 K.
Negyedévre .. 3 K.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
Dr. BISCHITZ BÉLA
Főmunkatárs:
CSORBITS LÁSZLÓ

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST, VIII. KER., KENDER-UTCA 6. SZÁM.
Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Bányavállalataink és a balesetbiztosítás.

Bármily helyes alapokon nyugodjék is az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló törvény, bármily égető volt is annak mielőbbi életbeléptetése, a sietség, melylyel azt annak idején különböző és nem kevésbé fontos okokból a parlament elé kellett vinni s életbeléptetni, tagadhatlanul sok hiányosságának lett okozójává.

A bányavállalatok akciója elejét vette ugyan annak, hogy a törvényjavaslat, mely eredeti szövegében a bányatörvény hatályossága alá tartozó üzemeket is felölelte, a bányatárspénztáraknak több, mint félezer esztendő óta áldásosan működő intézményét sarkaiból kiforgassa; az ezen eredményezte kivétel azonban, melyet a kormány a törvény XIII. fejezetébe vett föl, éppen csak a legnagyobb veszedelem elhárítására volt jó.

Megmentette ugyan a társ-pénztárakat attól, hogy oly kezekbe jussanak, melyek áldatlan munkája ellen most az egész munkásbiztosítást novelláris uton kell megoltalmazni, de inkább kettészakította, mintsem megteremtette azt a szerves kapcsolatot, melyben a kereskedelmi és ipari alkalmazottak, meg a bányászok biztosításának kellene állania egymással.

Teljes különválást nem eredményezett, de szerves összefüggést sem hozott létre közöttük, úgy hogy most a társ-pénztárak, mint Mohamed koporsója lebegnek az ég és föld között.

Mert a törvény XIII. fejezete csakis a társ-pénztárakat vette ki az országos munkásbiztosítás alól, nem pedig a bányászatot.

Ennek a látszólag lényegtelen megkülönböztetésnek gyakorlati következményei pedig már is érvényesülni kezdenek.

Lapunk utolsóelőtti számában közöltük volt a m. kir. állami munkásbiztosító hivatalnak 1899/1909. sz. a. kelt rendeletét, mely a kerületi munkásbiztosító pénztárakat utasítja, hogy 1909. január 25-én 7296 1908. sz. a. kelt rendeletét (I. Munkásbiztosítási Közlöny III. évf. 6. sz.) foganatosítsák.

Ez az utóbbi rendelet egyik konkrét eset elintézése alkalmából a következő, egyébként szorosan az 1907. évi XIX. t.-c. rendelkezéseiből folyó két elvet állította fel:

„Ha valamely munkaadó egyidejűleg bányászati üzemet s a bányüzemen kívül más iparüzemet is folytat, mindazon betegség esetére való biztosításra kötelezett alkalmazottait, akik az általa fenntartott bányatársládának alapszabályai szerint a társláda kötelékébe fel nem vehetők, betegség esetére való biztosítás céljából az üzem helye szerint illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál bejelenteni tartozik.

Bányászati üzemet és a bányüzemen kívül más iparüzemet egyidejűleg fenntartó munkaadó balesetbiztosítási kötelezettség alá eső mindazon alkalmazottait, akik az általa fenntartott bányatársládánál, vagy az annak keretében szervezett nyugbérpénztárnál baleset esetére biztosítva nincsenek, e célból az illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál bejelenteni tartozik.”

Nyilvánvaló ebből s amint említettük, teljesen megfelel a törvény rendelkezéseinek, hogy a bányavállalatok kötelesek mindazon alkalmazottaikat, tehát azon tisztviselőiket, altiszteiket és munkásikat egyaránt, betegség esetére az üzem fekvése szerint illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál biztosítani, akik »akár állandóan, akár ideiglenesen, kiegészítőképpen vagy átmenetileg oly fizetéssel, vagy bérrel vannak alkalmazva, mely évenként 2400 koronánál, illetve naponként 8 koronánál nem több«, föltéve, hogy nem tagjai a vállalat társ-pénztárának.

A törvény itt idézett 1. §-ának ez a rendelkezése természetesen egyaránt kötelező a bányavállalatnak úgy a bányatörvény alá tartozó üzemeinél, mint a vele kapcsolatosan folytatott ipari üzemeinél foglalkoztatott alkalmazottaira.

A betegség esetére való biztosításnak ez a kötelezettsége nem okozhat valami nagy nehézséget, mert a bányatárs-pénztáraknak csak érdekükben állhat, hogy tagjaik száma minél nagyobb legyen s így azokba, az alapszabályok esetleges módosításával fölvehetők egyrészt mindazok az alkalmazottak, akik a bányavállalatnak ipari üzemeinél állanak munká-

ban, másrészt mint ideiglenes, csakis betegsegélyezésre igényvel bíró tagok azok is, akik csupán átmenetileg állanak munkában ezen üzemeknél, vagy az ezek céljaira szolgáló, ideig-óráig tartó munkálatoknál; sőt nehézség nélkül fölvehetők azok a tisztviselők is, akiknek illetményei az évi 2400 koronát meg nem haladják, ha eddig nem lettek volna a társpénztár tagjai, míg a vállalatok központjaiban működő tisztviselők hasonló föltételezések mellett s amennyiben a vállalat székhelye Budapesten van, beléphetnek a törvény által elismert »Ferencz József kereskedelmi kórház« tagjai közé, amint az általánosan szokásban is van.

Az egyetlen nehézség, amely e tekintetben támadhat, abban áll, hogy azok az alkalmazottak, akik nem a bányatörvény hatályossága alá tartozó üzemeknél állanak munkában, a betegsegélyezés járuléka fejében keresményük 2%-ánál többet nem fizethetnek, aminek igazolása végett szükségessé válhatik az alapszabályokban a betegsegélyző és a nyugbérpénztár járulékait különválasztani és a törvény ezen rendelkezésével összhangzásba hozni.

Egészen más azonban az eset a baleset esetére való biztosításnál.

Nem is szólva az átmenetileg és ideiglenesen alkalmazottakról, akik a társpénztárnak csak ideiglenes, tehát nyugbérre és baleset folytán állandó ellátásra igényvel nem bíró tagjai lehetnek, a nehézség már az u. n. várakozási időnél is előáll, mivel ennek rendszeren több esztendőre terjedő tartama alatt a társpénztárnak rendes tagjai sem szoktak ezekre igényvel birni.

Igaz ugyan, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. 154. §-a kétségtelenül megállapítja, hogy a 155. §. szerint minősített bányatárspénztárak tagjai baleset esetére való biztosítás céljából semmiféle körülmények között sem kötelesek az orsz. munkás balesetbiztosító hivatal érintett határozatának második része azonban valamennyire tulmegy a törvény követelményein, amennyiben baleset esetére való biztosítás kötelezettsége alá vonja mindazokat, akik a társpénztárnál, vagy ennek keretében szervezett nyugbérpénztárnál baleset esetére biztosítva nincsenek, ami pedig föltétlenül áll minden rendes tagra, aki még nem föltötte ki a várakozás idejét.

A törvény végrehajtásánál tehát már összeütözésekre kerülhet a dolog s ami a fő, ezek eldöntésére a legfőbb fórum maga a m. kir. állami munkásbiztosító hivatal, amely ezt a törvény követelményeivel nem teljesen egyező elvet felállította.

De van ezenfölül oly nehézség is, mely teljesen a törvényen alapszik. A 3. §. szerint ugyanis balesetbiztosítás kötelezettsége alá esnek a nemre, a korra és a bér vagy fizetés nagyságára való tekintet nélkül mindazok, akik bányák és kohóknál, sóművek, bányatermékeket feldolgozó

egyéb műveknél akár állandóan, akár ideiglenesen, kisegítőképpen vagy átmenetileg vannak alkalmazva.

Ennek megállapításánál a törvény ugyan a XIII. fejezetre hivatkozik, melyben a 154. §. — amint már említettük, — kiveszi a társpénztárak tagjait a biztosítás kötelezettsége alól; de hát mindenki jól tudja, hogy a társpénztárak mai szervezetükben, a mely mellett a balesetbiztosítás a nyugbérézéstől külön nem választható, még akkor sem biztosíthatnák baleset esetére a bányá- és kohóvállalatok összes tisztviselőit, kezdve a vezérigazgatótól, végig mindazokon, akiknek járandóságai az évi 2400 koronát meghaladják, ha az 1907. évi XIX. t.-c.-ben megállapított igények ezen alkalmazottaknak nagyobb fizetése folytán nem rónának is elviselhetlen kockázatot a társpénztárakra. A törvény világos szövege szerint pedig mindezek az orsz. munkásbiztosító pénztárnál biztosítandók baleset esetére, ha nem tagjai valamely bányatárspénztárnak.

Ehhez járul még, hogy a legtöbb vállalat nyugdíjintézetet állított tisztviselői számára, ami azonban annak tagjait a törvény értelmében nem menti föl a balesetbiztosítás kötelezettsége alól s ennek következtében a társpénztárba külön járulékot kellene fizetniök és kétszeresen volnának megterhelve, ha csak a nyugdíjintézetből ki nem lépnének s ott szerzett igényeiket föl nem áldoznák, amit azonban pusztán a balesetbiztosítás érdekében aligha volnának hajlandók megtenni.

Ez a nehézség annyival bajosabban győzhető le, mivel e tekintetben a bányatárspénztárak küszöbön álló reformja sem hozhat orvoslást, mert a bányatárspénztárakat semmiféle reform sem teheti arra képesekké, hogy a tisztviselők ezen kategóriájának biztosításával járó nagy kockázatot viselhesék, hacsak munkásbiztosító jellegűktől nem fosztja meg s biztosító társaságokká nem teszi a társpénztárakat.

A bányavállalatok tehát nem bizakodhatnak abban, hogy a társpénztárak reformja fog véget vetni az itt futólag érintett s a gyakorlatban ugyancsak terhes nehézségeknek. Éppen ezért idejében azon kell lenniök, hogy az 1907. évi XIX. t.-c. novellája oldja meg ezeket a kérdéseket.

Mi egyelőre csupán fölvetjük azokat s fentartjuk magunknak, hogy a megoldás részleteihez annak idején, mikor az érdekelt körök kívánságai is megnyilatkoznak, a magunk részéről hozzászólhasunk.

Tisztelettel kérjük azon tisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetése lejárt, hogy azt mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadás történjen.

Krónika.

Üzlet.

- Márc. 16.** A *Harpeni* és a *Phönix* kőszénbányáiba ismétlődik a munka szüneteltetése a hét egy-egy napján. — A német délnyugati Afrikában fekvő Elisabethbai vidéken négy karátos gyémántot is találtak. — A cseh barnaszénbányákban még most is napi 300—400 kocsira tehető a hiány, mellyel az árvíz okozta üzemzavarok folytán a termelés csökkent.
- „ **17.** Az *angol szén* most déli Németországba is benyomult, ami különösen a Saar-vidéki állami bányáknak okoz kárt s arra kényszeríti őket, hogy külföldi nagy árengedmények mellett keressenek piacot. — A *belga kőszénbányák* az aprószén árát tonnánként 1.5—2 fr-kal mérsékeltek a német verseny folytán.
- 18.** Németországban a *nyersvas* ára ismét esett. — Az Egyesület államok tervezett új vám-tarifája a *vas- és acél-gyártmányok* vámját az érték 35%-ról 30%-ára szállítja le.
- „ **22.** Az amerikai fogyasztás megélékülésével Londonban a *vörösréz* igen megszilárdult. A *czinn* változatlan, *nyersvas* javul. — A *felső-sziléziai szénbányák* új árlajstroma az ipari szenek árát 10 Mk-ról 9.80 Mk-ra fogja tonnánként leszállítani.
- „ **23.** Delbrück német gyarmatügyi államtitkár, a német gyarmatokban tervezett vasutak *vas és acél szükségletére* nézve a Stahlwerksverbanddal megégyezésre jutni nem tudván, orosz művektől kért ajánlatokat. A rajna-vesztfáli *szénszindikatus* áprilisba a termelést koksiban 40, szénben 20 és brikettben 22.5%-kal korlátozt. — A Gelsenkirchener, a Phönix Consolidation és Hibernia *szénbányái* egy napig szüneteltették a termelést. — A felsősziléziai szénkonvenczió az ipari szenek árát nem szállította le, ellenben a darabos szén nyári árát 50—60, diószén II-ét 20 pfenigget alacsonyabban állapította meg ápr. 1-től. — New-Yorkban a *vörösréz* ára centtel emelkedett. Március 20. óta 40 mihió fontra rug a vásárolt mennyiség.
- 24.** A német *csókartel* az árakat brutto jutalék 3%-kal való fölemelésének formájában leszállította.
- 25.** A Gelsenkirchener Bergwerks A.-G. Zollernbányájánál 58 kokszkemencze üzemét megszüntette. — Az *acélrudak* ára New-Yorkban ismét 2 dollárral esett tonnánként.
- 26.** Amerikában az acélárak ismét estek, így acélrudak tonnánként 6 dollárral. — Csehországban a *huzalok és drótszögek* árát egyes viszonylatokban, melyekben még a kartel fentartotta azokat, szintén leszállították. — Az *acélrudak* ára Amerikában ismét két dollárral esett tonnánként.
- 27.** Mexikóban francia és angol tőkészek 50 millió márkával *acélműveket* állítanak. — A német *szenek* ára a francia piacokon a nagy kínálat folytán annyira leszállt, hogy aknaszénért alig 5.50 Mk jut a bányáknak, holott ugyanazt a szenet a rajna-veszfáli piacon 10.50 Mk-ra tartják. — A retrograd irányzat, melyet az *ezüst*-piac mutatott az indiai és kínai helyzet rosszabbodására vezetendő vissza, újabban azonban a pénzverés céljából történt vásárlások folytán a piac ismét megszilárdult bizonyos fokig. — A felsősziléziai *szénkonvenczió* ápr. 1-től a nyári árakat darabos szénnél 50—60 II. diószénnél 20 pfenigget szállította le tonnánként. Az ipari szenek ára nem változik.
- Márc. 28.** A bosznia-hercegovinai kormány az *állami szénbányákat* szakértővel vizsgálta.
- 29.** A délnémet *szénpiacon* szaporodtak a rendlések, bár az árak várt mérséklése nem következett be. Mindazáltal bizonyos tartozkodás észlelhető. Az angol szén beáramlását a vízi utak rosszabbodása túrtörteti. — A bécsi *szén-nagykereskedők* egyesületeinek köteleke a darabos szén árának 7 fillérrel való leszállítását határozta el.
- 31.** A német rézkartel a *rézlemezek* alapárát 150 Mk-ra emelte.

Vállalatok.

- Márc. 15.** A Frigyes főherceg műveiből alakult *Bergund Hüttenwerke A.-G.* 10% osztalékot ad. — A *Hibernia* 5,846.948 (5,900.039) t. szén termelt a múlt évben és összes üzemeiben 31,696.145 (30,869.320) Mk bért, ettől pedig a munkáspénztárba 1,478.836 (922.922) Mk-t, vagyis 4.67 (2.99)%-ot fizetett. A bruttonyereség 11,659.091 (14,738.723) Mk, a tiszta nyereség pedig 6,533.937 (9,167.538) M, az osztalék pedig 10 (14)%.
- 16.** A *Phönix* kedvező jelentést adott ki a f. üzletév első feléről, melyre el van látva rendeléssel. Az üzleti eredmény a termelési költség redukálása folytán kisebb mértékben hanyatlott.
- 17.** A Gelsenkirchener Bergwerksgesellschaft 7.5 millió márka új részvényt bocsát ki 12.5%-os árfolyam mellett. — A *Phönix* 6 (11)% osztalékot ad. — A Bergwerksgesellschaft Trier a *raabodi* katasztrófa folytán másfél millió márka pótlófizetés behajtását határozta el, bár a szenvedett kárt még nem lehetett megállapítani.
- 18.** *Szerszám- és ventilátor-gyárt* állít Pozsonyban Schaller József bécsi gyáros.
- 19.** A Magyar *robbanóanyag-gyár* r.-t. (Zurány) 126.520 korona tiszta nyereséggel zárta le az évet. — A *Dynamit-Nobel* r.-t. 100 korona osztalékot fizet. — A *Ganz-gyár* Győrött fiókot állít, mely ápr. 1-én kezdi meg üzemét.
- 20.** Az Oberschlesische *Kokswerke* 11 (11)% osztalékot ad. — A Sheffieldi Cammel Laird *vas- és acél-művek* nem adnak osztalékot.
- 22.** A Magyar *ált. kőszénbánya* r.-t. 3,993.164 (769.890) korona tiszta nyereségből 25 (20) korona 12.5% osztalékot fizet. — Az amerikai *Cornell-Company*, mely szerkezeti és épületi acélt gyártott, fizetéseképtelenné lett. — A Magdeburger Bergwerks-A.-G. 36% osztalékot ad.
- 23.** A *Standard Oil Co.* ellen indított per a melyben először 29 millió dollár pénzbüntetésre ítélték az olajtrösztöt, az ítélet megsemmisítése után ujralfölvétel folytán fölmentették a trösztöt. — Az amerikai J. B. and J. M. Cocuell & Co. *vas- és acélmű* fizetéseképtelen. — A Maryland Steel Rail Co. *acélmű* csödbe jutott.
- 24.** Az *Oberschlesische Eisenindustrie A.-G.*, mely a toroczkói vaskóterületet is bírja, 2,341.826 (4,270.611) Mk. üzleti nyereséget ért el 1908-ban és 1.5 (6)% osztalék fejében összesen 420.000 (1,680.000) Mk-t fizet ki. — A *Dunántúli Kőszénbánya* r.-t. 3452 korona veszteséget mutat ki első üzletévében. — A *Dunagőzhajásai Társaság* 21 (50) kor., vagyis 2(4.76)% osztalékot ad. Minden üzletága visszaesést mutat, csak a szénbányák jövedelme emelkedett 10.915 kor.-val 1,251,181 kor.-ra.
- 25.** A *Szapáry Kőszénbánya* r.-t. 200.000 korona értékű, 4%-os elsőbbségi kötvényt bocsát ki egyenként 4000 kor. névértékben.
- „ **28.** A Donnersmarck-Hütte 17 (14)% osztalékot ad.

Egyesülés.

- Márc. 15. A Debeers, Jagerforstein, Premier, Vogelspruit és Robert-Viktors *gyémántbányák* fuzionálni készülnek.
- „ 16. A belga *szénbányák* kartelle az ipari aprószemek árát 2 frankkal 9.50—10 fokra szállították le. — A német *rézlemez-kartell* a febr. 24-én 150 Mrkban megállapított alapárat 148 Mrkra mérsékelte. — A német *rézcső-kartell* az alapárat mm.-kint 181 Mk.-ról 178 Mk.-ra mérsékelte. — A német *rézlemez-kartell* az alapárat 148 Mk.-ra szállította le.
17. A *finomlemez-kartell* ülésén azon tanácskoztak, hogy a hajózás megnyitásával fenyegető verseny ellen az árak leszállításával védekezzenek-e? — A magyar és osztrák *vas-kartell* finomlemez osztálya revidálja az alapárat s előreláthatólag 100 kg.-kint 1 K-val fogja mérsékelni. A cinkezett lemezek és fehérbádóg ára nem változik.
- „ 18. Az amerikai *acéltröszt* múlt évi összes nyeresége 91,848.000 (160,960.000), míg a tiszta nyereség 74,883,000 dollár. — A német *Stahlwerksverband* a fegyártmányok gyártását nem korlátozza és az árakat megtartja. — A független amerikai *acélművek* 800 millió dollár alaptőkével új trösztöt alakítanak s a régi acéltröszttel főveszik a harcot.
19. A német *ruvas-kartell* létrehozatalára irányuló törekvések véglegesen kudarcot vallottak.
20. Az amerikai *acéltröszt* közzétette, hogy a Tenessie Coal & Iro Comp. üzemeit beszüntette. — Az amerikai *acéltröszt* öt millió dollárért Pennsylvániában széntterületet vásárolt.
22. A magyar, osztrák, német és orosz *zománc-edénygyárak*, melyek az orosz piac körül érdekelve vannak, Bécsben kartellt kötöttek, mely az árakat és feltételeket szabályozza.
23. A belga *acélkartell* a fegyártmányok árát az év második negyedében változatlanul hagyja.
27. A *fémcső-gyárak* kartelle az összes gyárak bevonásával létrejött. A vörösrézcsövek alapárat 210, a sárgarézcsöveket 175 K-ban állapították meg.
31. A Connellsville vidékén (Pennsylvánia) a független *köszművek* 60 millió dollárnyi tőkével trösztöt alakítanak.

Forgalom.

- Márc. 18. A *sugatagi sóbányához* Szigetkamara állomástól bányavasutat építenek.
19. A *Salgótarjáni Köszénbánya* r. t. Lupény állomástól a Valea-Rosi völgyében *bányavasutat* tervez.
20. A francia vasutak a belga *köszén fuvardíjtételét* Schweiz viszonylataiban leszállították, úgy hogy most a saari német szén, miután a német vasutakon a fuvardíjtételeket emelték, tonnánként 4 frankkal drágábbá vált Schweizban.

Statisztika.

- Márc. 16. A német birodalmi kormány a termelésstatisztikáját szervezi s ezen alkalomból a *bányászati statisztikát* átalakítja. — Az osztrák *vasművek* februárban 69.000 q-val, a f. évben összesen 134.000 t.-val kevesebbet szállítottak el, csupán sinekben nem csökkent a kereslet. — A világ *arany*-termelése 1908-ban 11,037.818 uncia 434,87 millió doll. értékben.
31. Felső-Sziléziában 1908-ban különféle bányatermékekben 39 millió t.-t 673.43 millió márká értékben termeltek, amiből *köszénre* 33.9 millió t esik 298.36 millió márká értékben. A munkások száma 174.439 (162.971) volt.

Bányajog.

- Márc. 18. Az állami *szénbányászat fejlesztéséről* szóló törvényjavaslatot a képviselőház elfogadta.
23. A belga kamara a bányamunkások *műszakjának* korlátozásáról szóló javaslatot tárgyalta s minden kivételt a korlátozás alól elvetett.
27. A porosz képviselőháznak a *bányatörvény* novellájának tárgyalására kiküldött bizottsága befejezte a második fejezet tárgyalását s a konzervatívek indítványára kimondotta, hogy munkásválasztmány és munkásellenőrök alkalmazása csakis *köszénbányáknál*, nem külszíni fejtést folytató barnaszénbányáknál és káli-bányáknál kötelező.
29. A *porosz bányatörvény novelláját* tárgyaló bizottság megállapította, hogy az üzemi tisztviselők, üzemezetők, aknászok, műszaki felügyelők stb. nem alkalmazhatók általánosságban a bányüzemnél, hanem csakis szorosan meghatározott üzemágnál, melynek teendőit felelősség mellett látják el. Képesítésük igazolandó.
31. A *sómonopólium* megszüntetését tervezi Anhalt hercegség. A sókáli-, magnézia és bórsóbányák művelését az állam bérfeijében magánosokra fogja ruházni. — A *munka-kamarákról* szóló törvényjavaslatot a német birodalmi képviselőház annak tárgyalására kiküldött bizottsága kétharmad többséggel elfogadta s életbeléptetésére jövő január 1-ét tűzte ki. A kamarák költségeihez munkaadóknak és munkásoknak egyaránt hozzá kell járulniok.

Munkások.

- Márc. 16. A Köln. Ztg. megállapította, hogy a West-Stanley bánya (Durrham), melyben legutóbb nagy szerencsétlenség történt, azok az angol bányák közé tartozik, melynél *munkás-ellenőrök* működnek.
17. Az amerikai *acéltröszt* 250.000 főnyi munkásának béreit 15—20%-kal fogja csökkenteni.
27. A Wotan Baku *petroleumművek* igazgatóját a munkások, a iket az üzem korlátozása miatt elbocsájtott, ennek közlésekor agyonlőtték.
31. Amerikai és magyar *bányászok* Jasonvilleben (India) harcba keveredtek.

Balesetek.

- Márc. 15. A Bliessenblach bánya r. t. bányaművében, Köln mellett *tűz ütött ki*, melyet a Hibernia és a Gelsenkircheni mentőcsapatainak segítségével fojtottak el; ha ezek csak egy órával késtek volna, a bánya teljesen víz alá került volna, mert a gázok miatt a szivattyuhoz nem lehetett hozzáférni.
19. A *vulkáni* köszénbányában kőzetomlás egy munkás halálát okozta.
27. A zwickaui Wilhelm I. *aknában* a szállító gép fékezés és ellengőz-adása ellenére sem állott meg s a kasokban levő 24 munkás közül négynek halálát, nyolcnak pedig súlyos megsérülését okozta, úgy hogy életbenmaradásuk alig remélhető.
30. A *Freier Vogel* westfáliai szénbányatársaság hoerdei bányájában mérges gázok három munkást megölték.

Vegyesek.

- Márc. 30. A Herakleában levő bányákért a francia tulajdonosoknak adott kárpótlás diplomáciai incidensre adott alkalmat, mert egy török lap a francia nagykövetet gyanúsította meg.

✂ HAZAI HIREK ✂

Frischmann J. Frigyes és Reimann Lázár.

Ha azt mondjuk, hogy nem az egész ország ismeri ezt a két nevet, talán ezzel mondtuk az ő legnagyobb dicséretüket. Mert ez a körülmény igazolja, hogy nagy munkájuknál csak szerénységük nagyobb. Ámde akik a Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság ezen két igazgatóját ismerik, azok tudják, hogy ez a két név az ernyedetlen szorgalom, a becsületes munka, a tisztességes működés fogalmát jelenti. A »Salgótarjáni« léte egybe van forrva az ő létükkel. Itt kezdték működésüket és itt emelkedtek a mai magas polcra. Részesei voltak a kezdet nehéz küzdelmeinek és részesei ma 40 évi működés után, a dicsőségnek. Hálásan elismerte sikeres működésüket mindig és első sorban a vezetésük alatt álló hatalmas vállalat, de különösen most legutóbbi közgyűlésén, amidőn oly szépen megünneplelte ezen két igazgatójának 40 éves jubileumát. És visszhangot keltett ez az ünneplés az ország legszélesebb rétegeiben. És elérte tetőfokát ma, amidőn Ő csász. és apostoli kir. Felsége, a király, azon alkalomból, hogy a társulatnak megalakulásától kezdve, tehát 40 év óta, állanak kötelékében és annak felvirágoztatása által a hazai közgazdaság terén kiváló érdemeket szereztek, Frischmann J. Frigyes és Reimann Lázár igazgatóknak a magyar királyi udvari tanácsosi méltóságot adományozta. — Valóban igazi érdemek nyertek ezáltal királyi- elismerést és a midőn mi a magunk és az egész bányász-társadalom nevében üdvözljük a kitüntetetteket, szívből kívánva mondjuk: ad multos annos.

Kinevezés az állami kőszénbányászatnál. A pénzügyministerium vezetésével megbízott miniszterelnök *iff. Szecsey István* bányamérnöki szakot végzett főiskolai hallgatót az állami kőszénbányászathoz ideiglenes minőségben bányagyakornokká nevezte ki.

A selmeczbányai főiskola kémiai intézete. A selmeczbányai bányászati és erdészeti főiskola 32000 koronáért megvette a főiskolai épületek szomszédságában levő Székely-féle telket, melyen az új kémiai intézetet fogják felállítani. Az építkezést még ez évben megkezdik.

Bányamunkások biztosítása. Az áll. munkásbiztosítási hivatal határozatilag megállapította (1909. jan. 25-én 7.296/1908. sz.), hogy ha valamely munkaadó egyidejűleg bányászati üzemet és a bányáüzemen kívül más iparüzemet is folytat, mindazon betegség esetére való biztosításra kötelezett alkalmazottait, akik az általa fentartott bányatársuladának alapszabályai szerint a társulada kötelékébe föl nem vehetők, betegség esetére való biztosítás céljából az üzem helye szerint illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál bejelenteni tartozik. — Bányászati üzemet és a bányáüzemen kívül más iparüzemet egyidejűleg fentartó munkaadó balesetbiztosítási kötelezettség alá eső mindazon alkalmazottait, akik az általa fentartott bányatársuladánál,

vagy az annak keretében szervezett nyugbérpénztárnál baleset esetére biztosítva nincsenek, e célból az illetékes kerületi munkásbiztosító pénztárnál bejelenteni tartozik.

Kőolajszállítás a Máv.-nak. A magy. kir. államvasutak petroleumszükségletére 39.000 kg.-ra az ajánlatokat április 12-ig kell beadni.

Egy millió kártérítés iránt két szénbánya-vállalat közt lefolyt perrel hoztak a lapok a legutóbbi napokban közleményeket, amelyekben azonban a tényállás nem egészen teljes, úgy hogy szükségesnek látszik azt az iratok alapján helyreigazítani. A fölperes arra alapította keresetét, hogy az alperes vele szemben tisztességtelen versenyt folytat és a versenyés keretében tudatosan az ő tönkretételét célzó, károsító cselekményeket követett el; ezen a címen befektetései hasznosításának meghiusítása és értéküknek ezáltal beállott alászállítása fejében félmillió, üzletének megromlása fejében pedig további félmillió kártérítést követelt. Ezek igazolására mindenek előtt hivatkozott arra, hogy az alperes egy évtized alatt összevásárolta a vele szomszédos szénterületeket, mire nézve azonban a bíróság megállapította, hogy ez a körülmény még valósága esetén sem volna tisztességtelen versenyésnek tekinthető, mivel az alperesnek kétségbe nem vonható joga, hogy saját jövőjének biztosításáról és üzletének fejlesztéséről gondoskodjék. Megállapította továbbá, hogy az 1901—1904. évekből felhozott sérelmekre vonatkozólag a fölperes semmiféle adatot sem hozott föl, sőt még azt sem adta elő, hogy neki az alperes akkor miféle kárt okozott. Ezek folytán a fölperes részéről felpanaszolt tisztességtelen verseny ténye arra az állításra zsugorodott, hogy az alperes 1905. őszén utazóit és ügynökeit azzal az utasítással küldte a fölperes vevőihöz, hogy ezeknek akár önköltségen aluli áron ajánlják fel a szenet, szem előtt tartván mindig azt, hogy a fölperes tönkretétele legyen a célzat: tényleg egy részvény-társaság, mely a fölperesnek atyafiság révén régebbi vevője volt, az alperesnél fedezte évi 600 kocsi tevő szénszükségletét oly áron, mely az alperes bányájának termelési költségein alul maradt. Kitént azonban, hogy ennek az egyetlen esetnek különös háttere van, miután az elhódított vevő igazgatóságában a fölperes társulat igazgatóságának legnagyobb része benne van. Kitént továbbá, hogy a fölperes nagyobb vevőknek még jóval alacsonyabb áron szállítja a szenet, mint amilyen áron azt az elhódított társaság kapta az alperestől. Megállapítást nyert továbbá, hogy a fölperes nem egy, hanem több vevőt hódított el az alperestől, valamint hogy bányájának termelése az 1904—1906. években következetesen és jelentékenyen emelkedett, következképpen befektetései hasznosítása nem hiúsulhatott meg s ki nem használhatóság miatt nem is vesztettek az értékükből. Miután pedig azt nem is állította, hogy a termelt szenet azon az áron, mely általában elérhető volt, el nem adhatta, sőt beismerte, hogy az alperesnek néhány nagyobb vevője is hozzápártolt s jelentékenyen nagyobb mennyiségű termelését el tudja helyezni, nem volt bizonyítható az sem, hogy az alperes bármily kis részben meg-

Mesés jövőt

nyújtó állást nyerhet az, aki az acél és vas szakmában teljesen begyakorlott munkaerő és e téren elsőrendű összeköttetésekkel rendelkezik, illetve a detailistáknál jól be van vezetve. Az alkalmaztatás haszonrészesedéssel is jár. Csak elsőrendű szakemberek nyújtsák be ajánlataikat „Mesés jövő” jellegre a kiadóhivatalba.

rontotta volna üzletét. Ezek folytán annak bizonyítására, hogy az alperes olyan utasítással küldötte volna utazóit a fölperes vevőjéhez, mint ahogy ez azt állította, sor nem is kerülhetett, mert a fölperes egyetlenegy állítását sem tudván bizonyítani, a bíróság enélkül utasította el a keresetet s ezt a felső-bíróságok helyben hagyták.

A Magyar-horvát szénipar r.-t. A kapronczai klárbányai széntelepeknek kiaknázásáról a napokban jelent meg az első jelentés a Magyar-Horvát szénipar r.-t. részéről. Ezek a bányák mutatják talán legklasszikusabban, mily kevés fogékonyság mutatkozik a Máv szénellátásánál, a helyes közgazdasági politika iránt. Megbízható magyar kezekben vannak e bányák részvényei, mintaszerű bányászatot honosítottak ott meg egyikével a legkiválóbb magyar bányászoknak. Minden becsületes szaktudás meddő marad azonban, mert olyanok nálunk a közgazdasági állapotok, hogy az állam nélkül alig képzelhető el virágzó vállalkozás. A Máv szénszükségletének kielégítése sok tekintetben volt rugója a szénbányavállalatoknak, sőt ezzel indokolják részben az állami szénakciót is. A kapronczai szén — mint utóbb meggyőződhattünk — egyike kétségkívül a legjobb lignit fajtáknak. Ezt a legkitűnőbb geológusok szakvéleményei is bizonyítják s ezen felül maga a szén is. E széntelepek gazdagsága ismert dolog. Mégis 86 ezer korona veszteséggel zárta mérlegét a Magyar-Horvát. Persze! A Máv a trifaili szén portálja, régi költségen ugyan, de mégis drágábban szállítja Ausztriából s a szállítás tekintetében is előnyös, kapronczai és más magyar bányákról hallani sem akar. A mérleg adatai a következők: 83,953 korona veszteséget számol el 1908. é. mérlegében. A 43130 q szén tiszta hozama 5074 korona, egyéb bevételek 142 korona. Leírásokra 48,354 koronát fordítottak, kamatokért 26,907 koronát fizettek, a tiszti fizetések 4012 koronára rúgnak. A vagyoni helyzet a következő: *Vagyon*: bánya, bányajogok és bányaadományozások 1,082,246, bánya- és telepberendezés 48,966, iparvasut 67,751, gépek és felszerelések 73,720, épületek 114,912, anyagok 1,306, letétek 30,339, pénztárkészlet 660, adósok 21,142. egyenleg 83,953 korona. *Teher*: részvénytőke 1.200.000, értékcsökkenési tartalék 28,409 elfogadványok 73,161, hitelezők 211,813, átmeneti tételek 11,614. Összesen 1,524,998 korona.

A Brádvidéki Szent István aranybánya r.-t. ércbányaterületének ismertetése lapunk 12. számában jelent meg. Ehhez még hozzá kell fűznünk az alábbiakat: A Brádvidéki Szent István aranybánya tulajdonában levő ércterületeket több geológus kutatta föl s a kutatások eredményéről szóló jelentések a Földtani Közlöny évkönyveiben található. Így Franzenau Ágoston 1892-ben (81 oldal), néhai Primics György 1896-ban (100 és 122 oldal) ismertették a brádvidéki bányákat. Dr. Papp Károly osztálygeológus szintén hosszabb ideig tanulmányozta a bánya érceit. Bauer Gyula, aki több éven át a szomszédos világhírű budai 12 apostol és Musári társulatoknál volt alkalmazva, 1904-ben kiadott művében szintén beható ismertetést közöl e bányákról. A Brádvidéki Szent István aranybánya r.-t. megalakulását örömmel kell fogadnunk, mert ez a vállalat nagy jövőre hivatott a magyar bányászat terén. Az ilyen sokszori kutatások alapján kitűnőnek bizonyult ércterületek kiaknázása hazafias kötelesség, mert az új bányüzemnél rengeteg munkáskéz nyer foglalkozást s a vidék szegény bányászlakosságát új kere-

seti forráshoz juttatja. A Brádvidéki Szent István bánya kedvező fekvéssel bír. A bánya Gyalumáre, Brád, Alsó- és Felső-Lunkoj határában húzódik s mindössze 14 illetőleg 4 kilométernyire fekszik Brád vasuti állomásától. Hogy a bányák mily gazdag érc-tartalmuak lehetnek, igazolja az a tény, hogy a musári bányában 2 évvel ezelőtt 57,9 kilogramm terméstartományt találtak 3 nap alatt. A bányák kiaknázását megkönnyíti az a körülmény, hogy az üzem fenntartására olcsó vizierőt lehet használni. A munkaerő aránylag olcsó, bányafa és építőanyagok a közvetlenül közelből szerezhetők be.

A Dunántúli Kőszénbánya r.-t. április 14-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen a társasági ingatlanoknak a kincstárra történt átruházása tekintetében fognak határozni és kimondják a társaság felszámolását.

Új kőszénbánya részvénytársaság. A Salgótarjáni Kőszénbánya Részvénytársaság és a Magyar Általános Kőszénbánya Részvénytársaság tulajdonában levő handlovai (Nyírármegye) gazdag kőszéntelep kihasználására legközelebb részvénytársaság fog alakulni. Az új vállalat részvénytőkéje tíz millió korona lesz, amiből azonban egyelőre csak harmincz százalék kerül befizetésre. A társaság elnöke dr. *Chorin* Ferenc főrendiházi tag, a Salgótarjáni elnöke, alelnöke dr. *Lóv* Tivadar, a Magyar Általános Kőszénbánya alelnöke lesz. Az igazgatóság tagjai lesznek: *Frischmann* I. F. és *Reimann* Lázár, a Salgótarjáni igazgatói, továbbá *Szende* Lajos, a Magyar Általános Kőszénbánya vezérigazgatója és *Bisteghi* Rudolf alelnök. A vállalat vezérigazgatójává *Görög* Gábor, a Salgótarjáni Kőszénbánya igazgató-helyettese van kizemelve, akinek kiváló képességei erős támaszul szolgálnak majd az új vállalatnak. Az új részvénytársaság részvényeit az alapító társaságok egyenlő arányban veszik át. A kőszénbánya megnyitásával egyidejűleg egy osztrák vasuti bank megépíti a privigye—handlovai helyiérdekű vasutat is. A vasut építése közel három millió koronába fog kerülni.

A Ganz-féle villamossági r.-t. mérlege. A társulat igazgatóságának április 3-án megtartott ülésében bemutatott az 1908. évi zárszámadás, amely 522.006 korona tiszta nyereséggel zárul. Határozatba ment, hogy az igazgatóság a folyó évi április 29-én megtartandó közgyűlésnek 1908. évre 20 korona vagyis 5% osztalék kifizetését fogja javasolni, továbbá indítványozni fogja, hogy az alapszabályszerű jutalék kifizetése után 50.000 korona a tartalékalap javadalmazására, 10.000 korona a tisztviselők nyugdíjalapja növelésére fordíttassék, a fennmaradó összeg a múlt évi áthozattal együtt 73.825 korona értékben új számára vitessék át.

Szénforgalom. A magyar kir. államvasutak vonalain mentén fekvő kőszénbányák a márczius hó 14-étől márczius hó 20-áig terjedő héten, hat munkanap alatt összesen 13.237 kocsi rakomány szénét adták fel; 626 kocsi rakománnyal kevesebbet, mint az előző héten, ellenben 1562 kocsi rakománnyal többet, mint a múlt év hasonló (márczius 15-től márczius 21-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2206 vasuti kocsit raktak meg: 94 kocsiival kevesebbet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

✂ KÜLFÖLDI HIREK ✂

A porosz bányatörvény legújabb novellája. A porosz kormány törvényjavaslatot terjesztett a képviselőház elé, mely szerint külföldi jogi személyek, valamint más német szövetséges államban székelő bányatársulatok, csakis a király, vagy részéről kijelölt hatóság engedelmével szerezhetnek bányatulajdont, ingatlan bányarészeket és önálló jogot kiaknázásra, valamint bányák üzemben tartására.

Morva-Ostriban és Orlauban márczius 29-én több ezer bányamunkás meetinget tartott, melyen elhatározták, a bányavidéken érvényben levő szolgálati szabályok megváltoztatását, továbbá a bérek tekintetében fenforgó differenciák eldöntése céljából az egyeztető hivatal összehívását fogják követelni.

A Gelsenkirchner Bergwerks-A.-G. 1908. évi bruttó jövedelme 36,520.496 (44,562.170) M., melyből egyebek közt, bányakászokra 1,200.000 (2,309.367) M., munkás biztosításra 3,861.490 (2,870.350) M., adóra 2,337.590 (2,097.486) M., összesen pedig 23.478.390 (27,289.801) M., levonotván, tiszta nyereseményül maradt 13,042.105 (17,272.368) M., osztaléknál a 130,000.000 M. alaptőkének 9 (12) %-a fejében 11,700.000 (15,600.000) Márkát fizetnek ki, amit a lapunk legutóbbi számában közölt előzetes értesítés helyesbítéseül közlünk.

Vörösréz bányászat Oroszországban. Oroszországban, főleg az Uralban és Szibériában nagyon fellendült a vörösréz bányászata, ezért néhány cég elhatározta, hogy a vörösréz nyers állapotban és feldolgozva a Balkán államokba és Romániába fogja szállítani.

Az uralvidéki platinabányák. Az Uralvidék platina-bányái közül azok, a melyek termékeiket eddig szerződéses alapon Angolországba szállították, most felbontották szerződésüket és azzal a francia céggel léptek összeköttetésbe, a melynek a többi uralvidéki bánya szállít. Az új szerződéstől a platinapiacz helyzetének javulását várják. Egy pud platina ára 28.000 rubel volt.

✂ Bányászati Találmányok ✂

Eljárás folyós vassfürdők desoxydációjára ivfény kemenczékben. E 1424. alapszám. Bejelentette Elektrostahl G. m. b. H. cég Remscheid—Hasteinben. 1908. december 30. — Folyó vasnak, folyó aczélnek és hasonlóknak gyakorlatilag tökéletes desoxydációjára — tudvalevőleg — csak akkor lehetséges, ha sikerül a salaknak oly összetételt adni, hogy az előállítandó olvadt vasra semmitéle, vagy gyakorlatilag igen csekély hatást gyakoroljon. A vas desoxydációjára azonban nem elégséges a salakot mentesíteni oly testektől, a melyek a vasnak oxigént adnak, mert pl. egy vasmentes salak alatt lévő olvadt vas vagy aczél oldott állapotban is tartalmazhat oxigént és ezt rögzítheti is. Ezen oxigén eltávolítására tehát külön eljárásra van szükségünk. Karbidoknak pl.

kalciumkarbidnak adagolása fémoxydokban szegény salak termelése céljából igen költséges. A költségek elkerülésére és egyúttal a vas desoxydációjára a következő elektromos fényiv kemenczében fogatosítandó új eljárás szolgál. Mihelyt a vas megolvadt és folyós salakkal van fedve, a salakra többé kevésbé finoman elosztott tetszés szerinti származású szilárd szert adagolunk. Az ivfény hatása folytán a salaknak mész vagy kovasav tartalmából, vagy mind a kettőből a szénnel az említett testek karbidjai keletkeznek, melyek azonban a salak oxydjaival a fém redukálása és fémoxyd képződése közben csakhamar cserebomlanak. Ezen reakciók addig mennek végbe, amíg a salakban oxydok, rajta pedig szén van. Ha a fémoxydok redukciója befejeződött s a salakon még szén van, akkor szabad karbidok képződnek, melyek a salakban oldódnak. Ha már most a salakhoz illetve a fürdőhöz mangántartalmu anyagokat pl. mangánérczet adunk, akkor az mangáná redukáltatik. A mangán átmegy az olvadt vasba, az abban oldott oxigénnel Mn. O-á egyesül, mely ismét a salakba megy, ott újból redukáltatik, hogy ismét mint fémmagán lépjen a vassfürdőbe, amíg a salakon szén, a fürdőben pedig oxigén van. Ha az oxigén teljesen eltávolított, akkor ismét szabad karbidok maradnak a salakban oldva. Ezen eljárás által tehát a vas tökéletes desoxydációját érjük el az addig használatos desoxydáló szerek, mint például ferro-mangán, ferro-silícium stb. alkalmazása nélkül.

Berendezés sűrített levegővel működő szerszámok, ütőfurók és hasonló készülékek hajtására. E 1592 alapszám. Bejelentette Curti Cesare kereskedő Milanoban. 1908. április 25. A találmány tárgya berendezés sűrített levegővel működő szerszámok, ütőfurók és hasonló készülékek hajtására. A használatban levő hajtó berendezéseknél a légköri levegőt komprimáljuk, a sűrített levegőt vezetéken át a felhasználás helyére vezetjük, a levegőt az illető szerszámokba bevezetjük és miután munkáját elvégezte, kiáramolni engedjük. Jelen találmánynál a lényeges újítás abban áll, hogy a legsűrítőket azon a helyen rendezzük el, melyen a szerszámok munkájukat kifejtik. A légsűrítők, egy szerszámot vagy a szerszámok egy sorozatát táplálják és a szerszámok közvetlen közelében vannak elrendezve, úgy, hogy a légsűrítők belsejében beálló nyomásváltozás közvetlenül a szerszámok hajtóhengereivel közölteik. A légsűrítők a levegőt először a környezetükből szívják és azt dugattyujuk nyomó lökete folyamán a furók vagy más szerszámok hengerébe szorítják; a dugattyu visszamenetelénél a légsűrítők az előbb a szerszámhengerbe szorított levegőt ismét visszaszívják és a rá következő nyomó löketcél ismét a szerszámba szorítják és működésüket ily módon folytatják, úgy hogy a légvesztések pótlására való kis levegőmennyiségen kívül újabb levegőbeszívására nincs szükség, mert az először beszívott légmennyiség többé nem bocsátatik ki.

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hitese szabaldalmi ügyvivő **BUDAPEST, IV., Eskü-ut 3.**
Saját szabaldalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. ■ Telefon 89—22.
PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209.

✂ TUDNIVALÓK ✂

Helion lámpa. Ismét egy új elektromos lámpát találtak fel, melyet feltaálalók, Parker és Clark, Helion-lámpának neveztek el és legújabbán ismertettek. Az új lámpa az izzólámpákhoz tartozik, a fényt ennél is egy szál izzása hozza létre. Az izzó szál belseje szén, külső rétege pedig silícium. A silícium és a szén ezen kombinációja a szél ellenállását rendkívüli mód fokozza és egy ily szálnak az elektromos ellenállása ötvenszer akkora, mint a tiszta széné és több százszor akkora, mint a Wolframé, úgy, hogy 220 Voltos áramkör esetén a lámpához egyetlen, aránylag rövid szál elegendő. A Helion-lámpa a levegőn ég, nem kell tehát légüres burokból égetni és gyertyaóránként 2.5—4 watt áramot fogyaszt, vagyis annyit, mint egy közönséges szénszálu lámpa. Égési élettartama 600 óra. Tulmagas feszültség használata esetén, ha a szál izzási foka 2500° C-ot meghaladja, akkor a silícium silíciumdioxidá alakul át, a lámpa ellenállása pedig nő. A Helion-lámpa jelenleg még kísérletezés alatt van és forgalomba eddig még nem hozták.

6300 fokos meleg ipari czélokra. John Harris clevelandi kémikus, a ki a mesterséges rubinok előállítása révén már nevet szerzett magának, újabbán módját ejtette annak, hogy rendkívül magas hőfoku lángot állítson elő és azt ipari czélokra alkalmazza. A rubinok készítése alkalmával igen nagy hőre volt szüksége és hogy ezt előállíthassa, az intenzivitásáról ismert oxigénlángot a calcium carbidból előállított acetilén-gázzal kombinálta és így sikerült neki olyan lángot produkálni, a melynek hőfoka a 6300 fokot eléri. Ez a láng elég erős az alumínium olvasztása és a mi eddig lehetetlen volt, két hüvelyk vastagságu aczél képes egy percz alatt átolvasztani. Tizenkét hüvelyk vastagságu legkeményebb aczél megolvasztása, a mely más eljárás mellett 20 óráig tart, tíz percz alatt eszközölhető. A találmány nagy jelentősége abban áll, hogy Harrisnak ezt a rendkívül magas hőfoku lángot sikerült ipari czélokra is alkalmazni. Az oxigén és acetilén-gáz keverésből előállított lángot kémiai szempontból acetilén-ipari szakosztályunkban már Pfeifer Ignác műegyetemi tanár is ismertette.

Mélyfurásokat elvállal

és furóeszközöket szállít

Albert Fauck & Cie III./2. Dordere Zollamts-
strasse No. 11. VIEN.

Magyarországi képviselő **BERZOG ÖDÖN** okleveles mérnök

Budapest, VII., Erzsébet-körut 26. ☎ TELEFON 104—07.

Kőszénbánya-vezető,

aki a felméréseket is érti, kerestetik azonnali belépésre, vagy legkésőbb május 15-re. Cim: Kovács-, Bulk-Kőszénbánya Társaság, Hódoscsépány.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. J. T. Körösmező. Bővebb, részletesebb ismertetés meghaladja lapunk keretét. Ne tessék szem elől tévesztetni, hogy nem egy törvényről, hanem a kapcsolatos törvények egész sorozatáról van szó. És pedig alkotandók lesznek a következő törvények: 1. Az ipartörvény. 2. Az iparoktatási törvény. 3. A munkaviszonyról és a munkásvédelemről szóló törvény. 4. A sztrájkokról és békéltetésről szóló törvény. 5. Az ipari szervezetről szóló törvény. 6. Az ipari bíráskodásról szóló törvény. 7. A kollektív szerződésekről szóló törvény. Ezek már mind kész javaslatok és miután az indokolás nyolcz vaskos kötetet képez, beláthatja, hogy nem közölhetjük.

K. s. A. r. Zólyom. Ön téved. Ilyen törvény nincsen Belgiumban, csupán szó volt illetén törvény alkotásáról és pedig 1888-ban a következő esetből kifolyólag: A charleroi szén medenceze egyik bányája, a mely akkor már 80 év óta volt üzemben, annyira kezdet kimerülni, hogy tulajdonosa elhatározta az üzem beszüntetését. Ez természetesen nagy csapás lett volna az ottani lakosságra, a mely nemzedékről nemzedékre kizárólag e bányában kereste kenyerét. A bányatulajdonos elhatározása nagy port vert fel, az egész sajtó állandóan foglalkozott vele, mindenképen variálva volt a tétel, hogy a tulajdonosnak nincs is joga az üzemet beszüntetni, mert ha 80 éven át dolgoztatott haszonnal ugy most tovább is kell dolgoztatnia ha kevesebb haszonnal avagy esetleg még veszteséggel, mert nem szabad egy egész környék lakosságát máról holnapra földönfutóvá tenni. Ekkor merült tehát fel az a javaslat, hogy ilyen esetben még legalább 10 éven át köteles a bányatulajdonos az üzemet folytatni, de ez törvénynyé nem vált.

✂
Kir. szénbányahivatal Vrdnik.

T. cz.

Van szerencsém becses tudomására adni, miszerint a Szerém megyei (Horvátország) vrdniki Pongrácz-féle szén bányát a bánya kincstár megvette.

A vrdniki szénbánya a legrövidebb idő alatt nagy mértékben fejlesztve lesz, a bánya technika legújabb vívmányai szerint lesz berendezve: így képes lesz ugy minőség mint mennyiség tekintetében a T. szénvevők legnagyobb igényeit is kielégíteni.

A vrdniki szén-hőhatása 4,800—5,200. calorikus szén, mely bármely ipari követelményeknek is megfelel.

Szállítunk kedvezményes áron:

Téglaégetéshez, kazántüzeléshez daraszeten, kazántüzeléshez dara-akna-diószenet, kovács célokra kovács-szenet, csépléshez pormentes, aknás, dió és kockaszeten,

szobafűtéshez dió és kocka darabos szenet.

Pontos és jó kiszolgálást biztosítva, kérjük szives megrendelését.

Vrdnik (Szerém megye), 1909. márczius hó.

Kir. szénbánya hivatal.

Vrdnik (Szerém megye).

A MAGYAR BÁNYAÉJÓZ

II. KIADÁSA A TELJES JOGANYAG

 Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján.

írták: **Dr. BALKAY BELA**
és
Dr. SZEŐKE IMRE

SZABADALMI

és védjegyoltalom kieszközlése az összes
kultúr- **Adler Miksa** okleveles gé-
államokban hites szabadalmi ügyvivő pész mérnök

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 51. SZ.

TELEFON 106-55. TELEFON 106-55.

PAP AURÉL

okleveles magán bányamérnök irodája:

NAGYVÁRAD, LUKÁCS GYÖRGY-UTCA 54.

Elvállal kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket, adományozási méréseket, térképek és kórvények szerkesztését, zártkutatómunkák lektetését és bejelentését, idegen bányák és kutatások megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel vagy eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak kimérését és építését, felőrök által vezetett bányazemek időnkénti megtekintését és ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Bányász-zenekarok szakszerű felszerelésében és összes szükségleteinek fedezésében 25 év óta egyedül álló speciálista. Az általunk felszerelt zenekarok részére tanító-karmestert ingyen közvetítünk.

cs. és kir. udv. hangszergyár

Budapest, VII., Rákóczy-ut 36.

Képes hangszer-árjegyzéket minden egyes cikkünkről külön-külön készségesen küldünk, csupán azt kérjük megjelölni, milyen hangszer iránt érdeklődnek, hogy a megfelelő árjegyzékkel szolgálhassunk.

Szabadalmazott Antiferugin!

K. minőség. Kazánfesték, gőzkazánok bel- és kültől való védelmére. Nem tűzveszélyes és nem ártalmas az egészségre. Elősegíti a kazánkö könnyed leválását és megakadályozza az átrozsdásodást, valamint a kazánlemezek lékeit és védi a már meglévő lékeket a további rozsdásodástól.

R. minőség. Rozsdacsimisító vasmasz, mellyel a már teljesen átrozsdásodott vasat bemázolva, tovább nem rozsdásodik. Mindennemű tárgyakhoz, melyek akár szabadban, akár a föld alatt vagy vízben vannak, használható.

L. minőség. Legbiztosabb és hathatósabb rozsd elleni szer fényes fém részére.

E. minőség. Rozsd elleni szer vízesen forróvá váló tárgyakhoz.

G. minőség. Rozsd elleni szer szárazon forróvá váló tárgyakhoz.

5. minőség. Mindenféle savak oldódásának és gőzöknek ellenáll.

Elsőrendű referenciákkal minden iparágból készségesen szolgál:

LEUCHTAG ÉS SEIDENSTEIN, WIEN

III|4. HOHLWEGASSE.

Société Lorraine de Dietrich & Cie

automobil-gyár (Alaptőke 15 millió)

LUNEVILLE, ARGENTEIL, BIRMINGHAM;

Isotta Fraschini Milano

vezérképviselete

Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. Olcsó, gyors és szakzerű gépjavítások. Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj

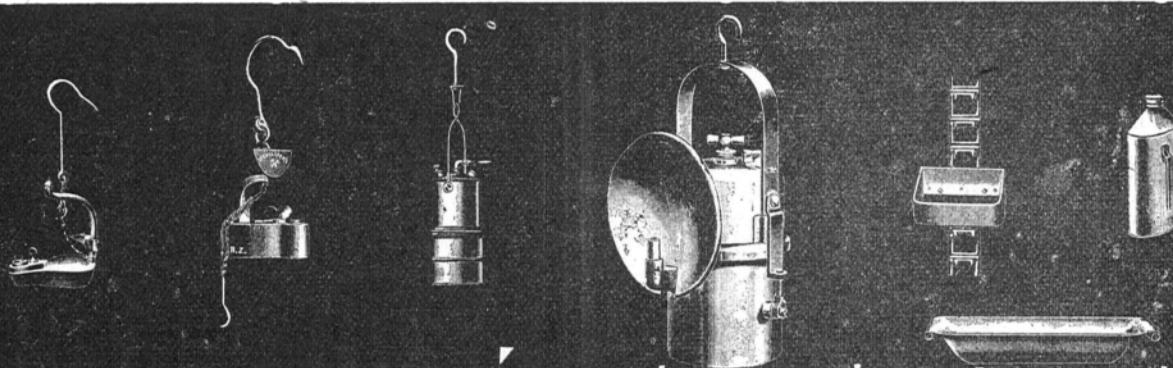
Helios Automobil-Garage

BUDAPEST, V., Bálvány-utca 12.

Bánya- és kohómunkásokat,

napszamosokat, akkordmunkásokat, bánya- és kohóvállalatok, gyárak és vasutépítkezésekhez tetszés szerinti számban és bármikor rendelkezésre bocsát.

Megkeresések bármely formában A „Bánya” kiadóhivatalába „Sch.” ígére intézendők.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
 BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ARJEGYZÉK INGYEN ÉS BERMENTVE